

УДК 378.147:37.011.3-051]:005.336.5

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.344560>

Надія Дудник, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7879-8206>

Олександра Свйонтик, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0945-3538>

Андрій Дмитришин, аспірант

кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-9000-1304>

ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК КОМПЕТЕНЦІЯ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

У статті визначено шляхи професійного розвитку педагога в сучасних кризових умовах нашого суспільства. Виокремлено проблему виховання толерантності у процесі підготовки майбутніх освітян в процесі організації продуктивної навчальної та виховної діяльності. Актуалізовано питання поваги до особистості, яка встановлюється та розвивається в непростих сучасних умовах нашої дійсності. Підкреслено провідну роль педагога на вплив та світогляд дитини, починаючи з дошкільного дитинства до періоду дорослішання. Визначено завдання компетентнісного підходу у формуванні іміджу педагога. Охарактеризовано вимоги до педагога в процесі саморозвитку й під час навчання у вищій школі для формування педагогічної толерантності. Подано перспективу для створення траєкторії професійного зростання педагога як організатора освітнього процесу на гуманістичних засадах. Для обговорення виокремлено способи та шляхи удосконалення освітньої компетенції майбутнього педагога в процесі навчання у вищій школі. Для педагогів, які прагнуть саморозвитку запропоновано систему застосування практичних та теоретичних прийомів, які сприяють формуванню толерантного світогляду у підготовці до професійної діяльності. Зосереджено увагу на шляхи інтеграції знань, умінь та вироблення навичок у побудові стратегії власного саморозвитку педагога. Подано власні судження щодо важливості толерантності у професійній діяльності педагога як особистості, як організатора освітнього процесу, як носія соціальних цінностей.

Ключові слова: толерантність; педагогічна толерантність; компетентність педагога; гуманістичні принципи.

Літ. 10.

Nadiia Dudnyk, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the
General Pedagogy and Preschool Education Department,

Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7879-8206>

Oleksandra Sviontyk, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the
General Pedagogy and Preschool Education at the Department,

Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0945-3538>

Andriy Dmytryshyn, Postgraduate Student of the
General Pedagogy and Preschool Education Department,

Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-9000-1304>

TOLERANCE AS A COMPETENCE OF A MODERN PEDAGOGUE

The article defines the ways of professional development of a pedagogue in the current crisis conditions of our society. The problem of fostering tolerance in the process of training future educators is highlighted as important in organizing productive educational and upbringing activities. The issue of respect for the individual, who is forming and developing in the difficult modern conditions of our reality, is actualized. The leading role of the educator in influencing the child's worldview, from preschool childhood to adolescence, is emphasized. Research by leading psychologists and pedagogues on the influence of humanistic principles in organizing the educational process is analyzed. The article defines the tasks of the competence-based approach in forming the educator's image. Requirements for the educator in the process of self-development and during studies at higher education institutions for the formation of pedagogical tolerance are characterized. A perspective for creating a trajectory of professional growth for the pedagogue as an organizer of the educational process on humanistic principles is presented. Ways and means of improving the educational competence of a future pedagogue in the process of studying at higher education institutions are highlighted for discussion. For educators striving for self-development, a system of practical and

theoretical techniques is proposed that contributes to the formation of a tolerant worldview in preparation for professional activity. Attention is drawn to the ways of integrating knowledge, skills, and developing habits in building the strategy of the pedagogue's own self-development. Own judgments are presented regarding the importance of tolerance in the professional activity of a pedagogue as an individual, as an organizer of the educational process, as a carrier of social values.

Keywords: *tolerance; pedagogical tolerance; pedagogue's competence; humanistic principles.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Завданнями вищої освіти в сучасних умовах полягають у формуванні майбутнього спеціаліста в першу чергу як особистості, яка розуміє свою місію педагога як носія наукових знань, моральних цінностей, патріотичних почуттів. У Законі “Про освіту” у ст. 54 виокремлено обов’язки освітянина і виокремлено вимогу: “Дотримуватися педагогічної етики; поважати гідність, права, свободи і законні інтереси всіх учасників освітнього процесу; настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності” [4].

Сучасні кризові умови розвитку нашої держави ставлять перед педагогами додаткові вимоги до організації освітнього процесу, де толерантність у взаєминах, повага до особистих кордонів дитини, вміння створювати позитивну атмосферу, стає компетентністю. Адже педагог, крім фахових та методичних знань повинен бути тим дорослим, що володіє впевненістю, оптимізмом, вмінням моделювати взаємини зі збереженням принципу гуманізму. Об’єктивні ускладнені умови сигналами тривоги, небезпека, напруження у суспільстві подразнюють нервову систему усіх учасників освітнього процесу, але педагог як ведучий, старший товариш, організатор освітнього процесу є відповідальним за створення емоційного середовища, створює психологічну безпеку, може конструктивно вирішувати конфлікти, підтримувати позитивне ставлення до навчання, творчого самовираження. Тому до важливих якостей сучасного педагога відносимо емоційну стійкість, толерантність у взаєминах, розуміння й прийняття кожної особистості як індивідуальності.

Компетенціями, які визначають готовність педагога до роботи в освіті, є наукові знання, методична підготовка, технологічна й цифрова грамотність, здатність до впровадження інновацій, здатність до саморозвитку тощо. Педагогічну майстерність в професійній підготовці потрібно посилити знаннями з психолого-педагогічних дисциплін, в яких подаються знання та формуються навички моральної культури, етики, здійснювати психологічний супровід виховання, співпрацювати з батьками з метою педагогічного просвітництва. Не менш важливими вважаємо знання й вміння толерантно вирішувати конфліктні ситуації, підтримувати ініціативу вихованців, вселяти впевненість у їх

можливостях, приймати кожну особистість з її особливостями розвитку.

Компетенції надають можливість бути активним учасником сучасного прогресивного суспільства. Професійна компетентність педагога окреслюється як “сукупність професійних та особистісних характеристик, що забезпечує ефективне виконання педагогом завдань і обов’язків педагогічної діяльності в закладі освіти, є показником та основним критерієм його відповідності професійній діяльності” [1, 912]. Всі компетенції є важливими у підготовці педагога, але в силу суспільної кризи посилюються психологічні проблеми співіснування людей. Зросла потреба психолого-педагогічної допомоги учасникам освітнього процесу. Існує проблема нестачі знань у майбутніх педагогів у способах налагодження взаємодії між учасниками освітнього процесу на засадах толерантності. Сучасний вчитель, вихователь, крім навчання, здійснює супровід дитини у світ цінностей, формує вміння комунікувати, налагоджувати взаємини, самовиражатися, поважати особистісні кордони.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теорія гуманістичного виховання описана у працях В. Андрущенко, О. Вишневського, Г. Васяновича, І. Зязюна, Г. Сагач, А. Молчанової, К. Роджерса, Г. Кершенштейнера, Дж. Равен, Е. Кей, В. Сухомлинського, В. Ягупова та ін. Диференціацію психологічної та методичної готовності педагога до професійної діяльності на засадах толерантності й особистісного підходу розглядали І. Бех, М. Сметанський, О. Дубасенюк, М. Савчин, С. Максименко, Т. Довга, Т. Логвиненко, З. Карпенко, Т. Усатенко та ін. На думку науковців, виміри професійної компетентності майбутнього педагога визначаються якістю знань, умінь та здатністю до розвитку навичок їх застосування під час виконання своїх професійних обов’язків. В організації якісного освітнього процесу доречно проводити діагностику професійної придатності майбутнього педагога, зокрема, важливою якістю є вміння налагоджувати взаємини у колективі вихованців, створювати сприятливу емоційну атмосферу, давати змогу проявити свою особистість.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз психолого-педагогічної літератури вказує на наявність різних підходів до визначення змісту і структури професійної компетентності педагога. Сучасні дослідники по-різному характеризують поняття “толерантність педагога”. З психологічного підходу це поняття характери-

зується як вміння вибудовувати власну модель поведінки, коли педагог здатний толерантно вирішувати педагогічні проблеми. Важливо, щоб ознаки врівноваженості, адекватного психічного стану створювали передумови для якісної професійної діяльності як ініціатора та організатора освітнього процесу. З педагогічної точки зору компетенції педагога мають моральні ознаки гуманістичного, національно свідомого, державотворчого спрямування, щоб під час педагогічної діяльності професійні якості сприяли вихованню гідних особистостей.

Педагог для виконання соціального замовлення суспільства в центрі уваги має особистість дитини, для якої він є об'єктом для наслідування, отримання фахової відповіді на всі пізнавальні запитання, відчувати прихильне ставлення. Педагог несе відповідальність перед суспільством і виконує окреслені професійні завдання. Педагоги компетентність вбачають в отриманні спеціальної освіти, "глибоких знаннях у загальній та спеціальній обізнаності, постійне підвищення особистої науково-професійної підготовки та кваліфікації; як потенційну готовність розв'язувати складні професійні завдання" [3, 10]. Професійна компетентність – це здатність фахівця від моменту початку своєї професійної діяльності на рівні визначеного державою певного стандарту "відповідати суспільним вимогам професії шляхом ефективної професійної діяльності та демонструвати належні особисті якості, мобілізуючи для цього відповідні знання, уміння, навички, емоції, ґрунтуючись на власній внутрішній мотивації, ставленнях, моральних та етичних цінностях і досвіді, усвідомлюючи обмеження у своїх знаннях та вміннях і акумулюючи інші ресурси для їх компенсації" [10, 212].

Метою нашої статті є визначити шляхи професійної підготовки педагогів у формуванні педагогічної толерантності, вирішенні завдань підтримки вихованців з позиції гуманістичних засад зі знанням дитячої психології, конфліктології, соціальної педагогіки, щоб створити емоційно сприятливе середовище в освітньому процесі.

Виклад основного матеріалу. У наукових дослідженнях з проблеми компетенцій педагога важливою категорією моральності є толерантність як спосіб організації освітньої діяльності, презентації себе як особистості у професії. Модернізація у технологічному напрямі суспільного розвитку вимагає від її фахівців умінь і навичок будувати свою професійну діяльність з урахуванням особливостей індивідуального розвитку кожного учасника освітнього процесу. Компетентність має певні рівні: ерудованість як рівень розумового розвитку, методична грамотність, володіння новачками в організації навчання, вихованість, функціональність моральних якостей, здійснення шляхетних вчинків, вміння

локалізувати конфліктні ситуації, відчувати гідність і поважати особисті кордони та уподобання інших, здатність до саморозвитку та творчості.

В умовах викликів воєнного стану педагоги є значимими дорослими для вихованців, супроводжують дітей від дошкільного віку до періоду дорослішання, стають прикладом для наслідування, мудрими й терплячими наставниками. Майбутні педагоги сьогодні мають можливість брати участь у спеціальних навчальних семінарах як он-лайн, так і в межах розширення годин освітніх програм у розвитку психолого-педагогічних компетенцій під час навчання у вищій школі. Рівні розвитку професійної компетентності педагога залежить від способів саморозвитку, отримання знань та навичок з психолого-педагогічних наук, здатності до емпатії й проявів любові до вихованців, вміння попереджати прояви булінгу. Компетентність є і способом реалізації особистісних цінностей, які відображають моральні переконання педагога. Професійна компетентність є передумовою готовності і здатності до саморозвитку з урахуванням технологічних, суспільних змін, які відбуваються в суспільстві. Отже, професійна компетентність педагога є здатність до виконання педагогічної діяльності, яка включає вміння інтегрувати теоретичні знання, практичні уміння, досвід, особистісні переконання, презентує гуманістичні цінності у налагодженні взаємин з учасниками освітнього процесу для створення конструктивного толерантного середовища для взаємодії.

Процес розвитку професійної компетентності залежить від самого педагога, який повинен вміти критично оцінювати власні позитивні сторони своєї діяльності, прагнути до вдосконалення, розвитку власних здібностей. Здатність до аналітичної діяльності створює перспективу для здійснення рефлексії, привласнення досвіду. У процесі рефлексії педагог осмислює, критично оцінює власний досвід, навчається в більш досвідчених наставників, інтегрує знання, вміння, апробує новачки.

Професійному саморозвитку педагога у підвищенні рівня його компетентності сприяють: високі духовно-моральні переконання, імідж закладу освіти, де він працює. Адміністрація, методист закладу освіти систематично дбають про вдосконалення професійних умінь, задіюють педагогів до участі в навчальних семінарах, наукових конференціях, на курсах підвищення кваліфікації. Розвитку компетенцій педагога сприяють участь у навчальних проєктах, творчих майстернях, моральне й матеріальне стимулювання.

Професійному саморозвитку педагога у підвищенні рівня толерантності як компетентності сприяють: прагнення до застосування духовно-моральних цінностей, розуміння кращих традицій освітнього закладу, презентація себе як особистості

та професіонала з новими теоретичними напрацюваннями з метою самореалізації як педагога. Студент під час проходження педагогічної практики співпрацює з керівником освітнього закладу, методистом, практичним психологом, знайомиться з кращими здобутками освітян. Таким чином молодий спеціаліст набуває умінь у поєднанні теоретичних знань з практичними методами їх застосування. Важливими способами отримання компетенцій професійної діяльності є позитивне налаштування в співпраці.

У прагненні до саморозвитку та професійного вдосконалення можемо визначити основні компетентності, які слід розвивати впродовж педагогічної діяльності:

- комунікативна, яка включає як знання та вільне володіння українською мовою (державною), вміння налагоджувати вербальні та невербальні способи для педагогічної взаємодії;
- методична, яка визначає спеціальні фахові знання та вміння їх реалізовувати на заняттях, виховних заходах;
- інформаційно-цифрова у способах налагодження дистанційного, змішаного навчання та спілкування з учасниками освітнього процесу;
- психологічна в уміннях організовувати продуктивну освітню діяльність у позитивній емоційній атмосфері;
- прогностична у перспективності розвитку здібностей, професійних вмінь; здатність до сприймання нового, застосування інноваційних технологій; потреба професійного саморозвитку.

Важливими є особистісні якості майбутнього фахівця педагогічної професії, його моральні якості, особливості і можливості особистісного й професійного становлення, розвиток вміння оцінювати власні можливості і творчі здібності. Під педагогічною толерантністю науковці інтегрують професійно значущі якості, визначають шляхи особистісного розвитку фахівця сфери освіти, в основі якого лежить система гуманістичних цінностей, наявність внутрішньої установки на прийняття будь-якого учасника освітнього процесу, певні здібності та вміння будувати свою поведінку на основі розуміння, визнання і прийняття всіх учасників освітнього процесу.

Педагогічна толерантність у тлумаченні психологів та педагогів має різні підходи, зокрема, психологічний компонент проявляється в певній поведінці педагога і передбачає толерантне (емоційно позитивне) ставлення до себе, життя і професійної діяльності, вміння протистояти негативним зовнішнім впливам, які уможливорюються міжособистісними взаєминами у колективі; педагогічний компонент толерантності відображає позитивне ставлення до учасників освітнього процесу, які можуть мати соціальні, духовні, ідеологічні відмінності,

знаходити компроміс та конструктивні шляхи вирішення розбіжностей. Термін “толерантність” досліджує науковець Т. Довга і зазначає, що він характеризує професійну діяльність педагога з позиції дитиноцентризму: “Толерантність у вихованні (від лат. *tolerantis* – терплячий) тлумачиться як: 1) особистісна якість, ознака гуманної людини або 2) один із принципів гуманістичного виховання” [2, 139]. Професія педагога передбачає наявність таких рис характеру як доброта, вміння співчувати, а також знання психологічних особливостей своїх вихованців.

Про важливість толерантного ставлення до дитини писав В. Сухомлинський, називаючи цю якість характеру педагога “добррозичливість”. Про необхідність знань з вікової психології вихованців, їх соціальних проблем автор пише у праці “Умійте читати душу”: “Бережіть таємницю, яку довірила вам людина, – це одне з елементарних правил педагогіки... Умійте бути терплячими. Наслідком вашої бесіди з учнем не повинно бути покарання...” [7, 112].

О. Савченко толерантність визначає як необхідну якість у підготовці майбутніх спеціалістів освіти. Конструктивна взаємодія можлива тільки тоді, коли педагог як організатор толерує продуктивні взаємини на основі культурних цінностей, моральності, засобами вербальної та невербальної комунікації. “Толерантний педагог готовий проявити терпіння, щоб не принизити дитину, не зламати її, побачити та прийняти її особливості й пристосуватися до них, спрямований на пошук шляхів корекції проблем розвитку вихованців, розв’язання конфліктів у дитячому колективі” [8, 6].

Педагогічна толерантність передбачає визнання права учасників освітнього процесу на власну думку, але не зобов’язує фахівця приймати його думку, ані манеру поведінки за єдино правильну. При висловлюванні своєї позиції щодо ситуації чи думки педагог за умови толерантної поведінки не ображає співрозмовника, а приймає позицію опонента, залишаючи за собою право її не підтримувати, аргументує відмінну позицію. Суперечки з приводу незгоди у поглядах, різняться в педагогічній та філософській літературі щодо толерантної поведінки пропонують з одного боку формування оцінних суджень, де не міститься критики особистості загалом, а виокремлює тільки незгоду з тими чи іншими поглядами, а з іншої початок педагогічної взаємодії з урахуванням апіорі релігійних, національних основ співпраці.

Педагог керується Конституційним правом кожної особистості на “повагу до її гідності” (розділ II, ст. 28) [6]. Загально прийняті норми співіснування можуть мати різні форми вираження як гендерні, релігійні, культурні, тому важливо, щоб педагог не критикував, категорично не висловлювався щодо тем суперечливих у товаристві колег чи ви-

хованців, поважав можливість існування іншої думки, інших поглядів. Педагог може керуватися моральними поглядами, висловлювати власні переконання, діяти відповідно до особистісних цінностей, етичних норм, але розуміти можливість існування іншої позиції. Якщо людина скоює негідний вчинок, висловлює провокаційну точку зору, яка розходиться із загальноприйнятими моральними нормами, вона розраховує на негативну реакцію оточуючих. Така провокаційна поведінка характерна підліткам, людям після пережитих трагічних подій. Тому, в сучасних умовах потрібен педагогічний супровід, особистісна підтримка.

Для удосконалення професійної діяльності у підготовці молодих спеціалістів в освіті необхідна увага до толерантності як особистісної якості:

- зосередження на гуманному ставленні до учасників освітнього процесу;
- орієнтація на освітні й соціальні потреби населення;
- відкритість освітньої системи та здатність до інноваційної діяльності;
- створення мотиваційної системи для всіх учасників освітнього процесу;
- фокус на особистісно орієнтованому та ресурсозберігаючому підході в освітньому процесі.

Висновки. Сучасні економічні, політичні, соціальні зміни в нашому суспільстві вимагають від педагогів переосмислення організації освітнього процесу. Українці перебувають під впливом подій війни, відчують напруження у взаєминах, адаптуються до емоційно ускладнених умов життя, реагують на тривожність оточуючих, слухають невітні новини з мас-медіа щодо безпеки та проблем у своєму житті. Бажання зберегти себе, перебувати в доброму настрої, позитивній атмосфері, отримувати знання про світ, який дарує радість, щастя, можливість жити та творити, навчатися та насолоджуватися враженнями від світу вимагають підтримки педагога як мудрого й доброго наставника. Тому завданням педагогів на шляху розвитку власної траєкторії професійної майстерності, вимагають додаткових знань в якісній організації освітнього процесу, набувати психолого-педагогічних знань, щоб створити сприятливі умови для розвитку вихованців.

Під педагогічною толерантністю науковці інтегрують професійно значущі якості, визначають шляхи як особистісного розвитку фахівця у напрямі застосування гуманістичних концепцій освіти, де педагогіка партнерства є визначальною. Важливим здобутком сучасної освіти в напрямі толерантності вважаємо залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітнього процесу.

З метою популяризації педагогічної професії, підготовка фахівців повинна включати виховні заняття, курси з питань формування толерантності.

Одною зі складових є імідж педагога, який включає мовлення, силу голосу, інтонацію, манеру спілкування, а також психічні характеристики темпераменту, уяву, вміння співпереживати, критично мислити, розумові здібності, такі як інтелект, ерудованість тощо. Сучасною вважаємо проблему цілісного підходу до виокремлення у педагогічній професії толерантної поведінки, яка має моральний та поведінковий характер проявів на основі переконань, культурних цінностей, прихильному ставленні до учасників освітнього процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Докукіна О.М. Толерантність у вихованні. Енциклопедія освіти. За ред. акад. В.Г. Кременя. Київ: Юніком Інтер, 2008. С. 912–913.
2. Довга Т. Педагогічна толерантність як ознака іміджової позиції вчителя-вихователя. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. № 10 (Ч. 2), 2014. С. 138–145.
3. Драч І.І. Основні підходи до визначення професійної компетентності педагога. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*, 2012. № 3. С. 9–14.
4. Закон України “Про освіту” URL: https://kodeksy.com.ua/pro_osvitu/statja-54.htm
5. Зязюн І. Педагогічна майстерність: Підручник. Авт. І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос. Київ: Вища школа, 2004. 422 с.
6. Конституція України. Права, свободи та обов’язки людини і громадянина URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-ii>
7. “Обережно: дитина!”: В.О. Сухомлинський про важких дітей : тематич. зб. Упоряд. Т.В. Філімонова ; за наук. ред. проф. О.В. Сухомлинської. Луганськ : Державний заклад “Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”, 2008. 264 с.
8. Савченко О. Вчимося толерантності. *Учитель початкової школи*. 2014. № 9(16). Вересень. С. 4–8.
9. Чотири тактики педагогічної підтримки дитини: навч.-метод. посіб. Упоряд. А. Русаков, Н. Касіцина. Київ : Шкільний світ, Видавець Л. Галіцина, 2006. 112 с.
10. Формування цінностей особистості: європейський вектор і національний контекст. *Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції*. Дрогобич, 26–27 жовтня 2017. За заг. ред. Марії Чепіль. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2017. 290 с.

REFERENCES

1. Dokukina, O. (2008). Tolerantnist u vykhovanni. Entsiklopediya svity [Tolerance in education. Encyclopedia of education]. (Ed.). V. Kremen. Kyiv, pp. 912–913. [in Ukrainian].
2. Dovga, T. (2014). Pedahohichna tolerantnist yak oznaka imidzhovoyi pozytsiyi vchytelya-vykhovatelya [Pedagogical tolerance as a sign of the image position of a teacher-educator]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelya*. No. 10 (2). pp. 138–145. [in Ukrainian].
3. Drach, I. (2012). Pedahohichna tolerantnist yak oznaka imidzhovoyi pozytsiyi vchytelya-vykhovatelya. [Basic approach

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ ЯК ВАЖЛИВА УМОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

ches to determining the professional competence of a teacher]. *Modern information technologies and innovative teaching methods in the training of specialists: methodology, theory, experience, problems*, No. 32, pp. 9–14. [in Ukrainian].

4. Zakon Ukrainy "Pro osvitu" [Law of Ukraine "On Education"]. Available at: https://kodeksy.com.ua/pro_osvitu/statja-54.htm [in Ukrainian].

5. Zyazyun, I. (2004). Pedahohichna maysternist [Pedagogical mastery]. *Textbook*. I.A. Zyazyun, L.V. Kramushchenko, I.F. Kryvonos. Kyiv, 422 p. [in Ukrainian].

6. Konstytutsiya Ukrainy. Prava, svobody ta обов'язky lyudyny i hromadyany [Constitution of Ukraine. Rights, freedoms and duties of man and citizen]. Available at: <https://www.president.gov.ua/ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-ii> [in Ukrainian].

7. "Oberezhno: dytyna!": V.O. Sukhomlynsky pro vazhkykh ditey ["Be careful: a child!": V.O. Sukhomlynsky about difficult children]. Thematic collection. Compiled by T.V. Fi-

limonov; scientific editor prof. O.V. Sukhomlynska. Lugansk, 2008. 264 p. [in Ukrainian].

8. Savchenko, O. (2014). Vchymosya tolerantnosti. [Let's learn tolerance]. *Primary school teacher*. No. 9(16), pp. 4–8. [in Ukrainian].

9. Chotyry taktyky pedahohichnoyi pidtrymky dytyny [Four tactics of pedagogical support of the child: teaching-methodical manual]. (Ed.). A. Rusakov, N. Kasitsyna. Kyiv, 2006. 112 p. [in Ukrainian].

10. Formuvannya tsinnostey osobystosti: yevropeyskyy vektor i natsionalnyy kontekst [Formation of personal values: European vector and national context]. *Collection of materials of the international scientific and practical conference*. General editor: Maria Chepil. Drohobych, 2017. 290 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 01.09.2025

УДК 378.011.3-051:62]:378.147:004

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.344561>

Мирослав Пагута, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри технологічної та професійної освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2305-9390>
Іванна Підгородецька, здобувачка першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-8248-5854>

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ ЯК ВАЖЛИВА УМОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті досліджено сутність та дидактичні можливості використання цифрових освітніх ресурсів у процесі професійної підготовки майбутніх учителів технологій. Проаналізовано історичні етапи розвитку цифрових освітніх ресурсів – від примітивних комп'ютерних програм до багатofункціональних платформ з елементами штучного інтелекту та віртуальної реальності. Акцентовано увагу на нових викликах, що постають перед системою освіти в умовах широкої цифровізації, зокрема пов'язаних з надмірним перевантаженням студентів цифровим навчальним контентом, втратою (або суттєвим послабленням) міжособистісної взаємодії між суб'єктами освітнього процесу, поверхневим засвоєнням матеріалу та ін.

Ключові слова: цифрові освітні ресурси; професійна підготовка; учитель технологій; цифрова компетентність.

Лім. 8.

Myroslav Pahuta, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor,
Associate Professor of the Technological and Vocational Education Department,
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2305-9390>
Ivanna Pidhorodetska, Applicant of the First (Bachelor's)
Level of Higher Education,
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-8248-5854>

USE OF DIGITAL EDUCATIONAL RESOURCES AS AN IMPORTANT CONDITION FOR THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TECHNOLOGY TEACHERS

The article explores the essence and didactic possibilities of using digital educational resources in the process of professional training of future technology teachers. It is found that digital educational resources are electronic educational tools that include software products, online platforms, video lessons, interactive simulators, electronic textbooks, virtual laboratories, mobile applications, digital designers, etc.